

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

ТОШКЕНТ
ДАВЛАТ
ИҚТИСОДИЁТ
УНИВЕРСИТЕТИ

**“ХАЛҚАРО МОЛИЯВИЙ ҲИСОБОТ СТАНДАРТЛАРИГА
ҮТИШ ВА ХАЛҚАРО ТАЖРИБАНИ ЎЗБЕКИСТОНДА
ҚЎЛЛАШНИНГ ДОЛЗАРБ МАСАЛАЛАРИ”**

**мавзусидаги
халқаро илмий - амалий анжуман
мақолалар тўплами**

ТОШКЕНТ – “ИҚТИСОДИЁТ” 2022

фаолияти самарадорлигини баҳолаш мезонларини жорий этиш түғрисида”ги 207-сон қарори, 2015 йил 28 июль.

5.Тожибоева Ш.А. Молиявий таҳлил-2. Дарслик. –Т.: Инновацион ривожланиш, 2021.

6.Рахимов М.Ю ва бошқалар. Иқтисодиёт субъектлари молиявий ҳолатининг таҳлили. Дарслик. –Т.: Иқтисод-молия, 2020.

7.Тожибоева Ш.А. Иқтисодиёт субъектлари молиявий ҳолати таҳлили. Ўқув қўлланма. –Т.: Иқтисодиёт, 2020.

8.Aryantini, S & Jumono, S. (2021). Profitability and value of firm: An evidence from manufacturing industry in Indonesia.Accounting, 7(4), 735-746.<http://leeds-faculty.colorado.edu/jere1232/Harrigan%20and%20Wing%20Corporate%20Renewal%20SI.pdf>.

9.Nusinov V. Estimating the Ukrainian companies' financial potential and the probability of forced / V. Nusinov, L. Burkova, N. Shura // Investment Management and Financial Innovations. – Sumy, 2020. – Vol. 17, issue N 2. – P. 26–39. – References: p. 37–39.<http://ds.knu.edu.ua/jspui/handle/123456789/2755>.

10.Tkachenko V.V. Financial potential: strategic management in conditions of economic risk : monograph / V.V.Tkachenko, I. V. Tkachenko, P. Puzyrova. – Kyiv : Foliant, 2020. – 176 p.<https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/16044>.

11.Tadjibayeva Sh.A., Khodjayeva M.X. Main Aspect of the Analysis of Business Activity in The Conditions of Economic Development. Trans Asian Journal of Marketing end Management Research (TAJMMR). Vol 9, Issue 10, Oktober 2020.<https://tarj.in>. ISSN: 2279-0667. Impact Factor: SJIF 2020 = 7.209.

12.Jo-Ann Suchard, George A Shinkle. Innovation in newly public firms: The influence of government grants, venture capital, and private equity. JOURNAL OF MANAGEMENT, Vol. 44, No. 2, May 2019: 248-81.<https://search.informit.org/doi/abs/10.3316/agispt.20190627012941>.

13.Хасанов Б.А.ва бошқалар. Молиявий таҳлил. Дарслик. –Т.: Иқтисодиёт, 2019.

14.Донцова Л.В., Никифорова Н.А. Анализ бухгалтерской (финансовой) отчетности. Практикум. –М.: Дело и сервис, 2018.

15.Шоалимов А.Х., Илхамов Ш.И., Тожибоева Ш.А. Иқтисодий таҳлил ва аудит. Дарслик. –Т.:Сано-стандарт, 2017.

**Тожибоева Шахноза Анваровна
ТДИУ “Молиявий таҳлил ва аудит”
кафедраси доценти, иқтисод фанлари номзоди,
Равшанов Рамзиддин Раҳмиддин ўғли,
Мухаммедов Илхомжон Обидович
ТДИУ “Аудит” мутахассислиги 2-босқич магистрлари**

**Молиявий салоҳият самарадорлиги аудитида хусусий капитал
айланувчанлигини баҳолаш**

Мақолада корхона молиявий салоҳиятининг иқтисодий мазмуни ва моҳияти очиб берилган, унинг таркибини баҳолаш масалалари ёритилган. Бу борада хусусий капитал самарадорлигини баҳолаш, жумладан унинг рентабеллик даражаси, айланувчанлик коэффициентларини ўзгаришига таъсир қилувчи омиллар таҳлил қилинган. Илмий мақола натижалари аудиторлик текширувида хусусий капиталдан самарали фойдаланишни баҳолаш асосида корхоналарнинг молиявий барқарорлигини таъминлаш имконини беради.

Калит сўзлар: аудиторлик текшируви, бухгалтерия баланси, молиявий салоҳият, хусусий капитал, узоқ ва қисқа муддатли мажбуриятлар, хусусий капитал рентабеллиги, хусусий капитал айланувчанлиги.

В статье раскрывается экономическое содержание и сущность финансового потенциала предприятия, вопросы оценки его состава. В связи с этим при оценке эффективности собственного капитала, в том числе уровня его рентабельности, анализируются факторы, влияющие на изменение показателей обрачиваемости. Результаты научной статьи обеспечат финансовую устойчивость предприятий на основе эффективного использования собственного капитала в аудиторских проверках

Ключевые слова: аудиторская проверка, бухгалтерский баланс, финансовый потенциал, собственный капитал, долгосрочные и краткосрочные обязательства, рентабельность собственного капитала, обрачиваемость собственного капитала

Иқтисодиётни янада ривожлантириш шароитида мамлакатимизда хўжалик юритувчи субъектлар фаолиятини ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратилмоқда Иқтисодиётни янада ривожлантириш шароитида аудиторлик хизматлари бозорининг ривожланиши учун шароитларни яхшилаш ва аудиторлик фаолиятини тартибга солишда халқаро стандартларга мувофиқ замонавий ёндашувларни жорий этиш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 19 сентябрдаги “Ўзбекистон Республикасида аудиторлик фаолиятини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори қабул қилинди [2]. Бундай тадбирларнинг амалга оширилиши албатта аудиторлик текширишларнинг сифатини янада яхшилаш имкониятини яратади. Мазкур қарорни қабул қилиниши эса хўжалик субъектларининг молиявий барқарорлигини таъминлашда уларнинг фаолиятини аудиторлик текширувидан ўтказишга алоҳида эътибор қаратиш лозимлигини тақозо қиласди. Шу боисдан ҳам аудиторлик текширувида корхона молиявий салоҳиятини таҳлил қилиш муҳим вазифа ҳисобланади. Молиявий салоҳияти аудити унинг молиявий фаолиятини яхшиланишига, хусусий ва қарз маблағларининг тўғри нисбатда бўлишини таъминлашга, молиявий маблағлардан самарали фойдаланиш кўрсаткичларини таҳлил қилиш ва уларнинг молиявий ҳолатини яхшилаш учун зарур тавсияларни ишлаб чиқишига имкон беради. Шу билан бирга уларнинг молиявий барқарорлигини оширишнинг муҳим шарти ҳисобланади. Зеро, ҳукуматимиз томонидан молиявий ҳисботнинг халқаро стандартларига ўтиш, аудиторлик фаолиятини янада ривожлантириш, хўжалик юритувчи

субъектларнинг иқтисодий фаолияти самарадорлигини баҳолаш, молиявий соғломлаштириш тизимини такомиллаштириш борасида бир қанча қарорлар қабул қилиниши ҳам хўжалик субъектларида молиявий салоҳият самарадорлиги аудитини ўтказишни долзарблигини ва амалий аҳамиятга эга эканлигини белгилаб беради [1,2,3,4].

Хўжалик субъектларида молиявий салоҳият самарадорлиги аудити ва таҳлили масалалари республикамиз ҳамда хорижий давлатлар иқтисодчи олимларининг илмий ишларида кенг қўламда ўрганилган. Жумладан, иқтисодчи олимлар томонидан чоп қилинган [7] “Украина компанияларининг молиявий имкониятларини баҳолаш ва мажбурий тугатиш эҳтимоли” номли мақолада молиявий салоҳиятни баҳолашда хусусий капитал самарадорлигини таҳлил қилиш масалалари кўриб чиқилган. Мақола банкротлик тартибтаомиллари жорий этилиши муносабати билан компанияни тугатиш имкониятини баҳолаш ва Украина иқтисодиётини ҳисобга олган ҳолда компаниянинг молиявий салоҳиятини аниқлаш методологиясини ишлаб чиқишига қаратилган. Компаниянинг молиявий салоҳияти даражаси ушбу компаниянинг банкротлик ва тугатиш эҳтимоли қийматининг тескари кўрсаткичи эканлиги исботланган. Жо-Эн Сачард ва Георг А.Шинклелар [9] томонидан Австралия менежмент журналида «Янги давлат фирмаларидаги инновациялар: давлат грантлари, венчур капитали ва хусусий капиталнинг таъсири» мавзусида чоп қилинган мақолада ҳам мазкур масала етарли даражада. Мақолада давлат грантлари, венчур ва хусусий капитал маблағларини янги давлат фирмаларининг инновацияларига таъсири, киритилган ресурслар, инновацион натижаларни (патентларни) ва уларнинг сифати (патентга ҳаволалар), давлат грантлари, венчур, хусусий капитал ва инновациялар ўртасидаги механизм кўриб чиқилган. Бунда грантлар тўғридан-тўғри инвестицияларни эмас, балки хусусий капитал қўйишни молиялаштиришни стимули эканлиги кўрсатилган. Бундан ташқари, венчур ва хусусий капитал инвесторларининг бир хиллиги компания даражасида портфел компанияларидаги инновацияларга сезиларли таъсир қўрсатаётганини кузатилган, амалий тавсиялар берилган. Тожибоева Ш.А. [8] томонидан чоп қилинган мақолада ҳам иш фаоллигини ифодаловчи кўрсаткичлар таҳлилидининг асосий жиҳатлари ёритилган. Жумладан, корхона хусусий капитал айланувчанлигини таҳлил қилиш усуллари тадқиқ қилинган ва тавсиялар берилган.

Корхонанинг молиявий салоҳияти деб унинг фаолиятини тўлиқ таъминлайдиган турли манбалардан таркиб топган молиявий маблағлар мажмуасига айтилади. Молиявий маблағлар билан таъминланиши икки қисмдан иборат бўлади: хусусий капитал ва мажбуриятлар. Иқтисодий адабиётда кўрсатилишича: “Хусусий капитал самарадорлиги таҳлилидининг мақсади - хусусий капитални шакллантиришнинг асосий манбаларини ўрганиш ва улардан фойдаланиш самарадорлигини ошириш имкониятларини аниқлашдан иборат”[5]. Хусусий капитал самарадорлиги таҳлили ҳисобот даврида тузилган баланс маълумотларини корхона устави, таъсис шартномаси

ва тегишли ҳисоб регистрларидағи ушбу ҳисобот даврига мавжуд бўлган қолдиқлар билан солиширишдан бошланади. Таҳлил қилиш авваламбор бухгалтерия баланси, пассив 1-бўлими асосида хусусий капиталнинг таркибий тузилишини ва уларнинг бир йилдаги ўзгаришини аниқлашдан бошланади. Энди “Эко текстил” АЖ хусусий капитали таркибини қуидаги 1-жадвалда берамиз.

1-жадвал

“Эко текстил” АЖ хусусий капитал таркиби таҳлили

Кўрсаткичлар	2019 йил		2020 йил		Ўзгаришлар	
	Сумма, м.с	Улуши, %	Сумма, м.с	Улуши, %	Сумма, м.с	Улуши, %
Хусусий капитал: Жумладан:	5 851 856	100	9 645 881	100	+3794025	-
Устав капитали	3 135 429	53,58	7 151 274	74,14	+4015845	+20,56
Қўшилган капитал	2 562 214	43,78	-	-	-	-
Резерв капитали	-	-	2 427 214	25,16	-	-
Тақсимланмаган фойда (қопланмаган зарар)	154 213	2,63	(-) 67 607	0,70	-86606	-1,93

Манба: “Эко текстил” АЖнинг молиявий ҳисоботи маълумотлари.

1-жадвалдан кўриниб турибдики, корхона хусусий капитали 2019 йилда 5851856 минг сўмни, 2020 йилда эса 9645881 минг сўмни ташкил қилган ҳолда, 3794025 минг сўмга ошган. Унинг таркибида йил бошида устав капиталининг улуши 53,58 фоизни ташкил қилган ҳолда асосий ўринни эгаллаган. Йил охирига келиб эса жами маблағлар манбаларида устав капиталининг улуши 74,14 фоизни эгаллаб, 20,56 фоизга, мутлоқ ҳажми эса 4015845 минг сўмга ошган. Резерв капиталининг улуши 2020 йилда хусусий капитал таркибида 25,16 фоиздан иборат бўлган. Тақсимланмаган фойда ҳажми 2019 йилда 154213 минг сўмдан иборат бўлиб, унинг улуши 2,63 фоизни ташкил қиласди. Жамиятда 2020 йилда қопланмаган зарар ҳажми 67607 минг сўмдан иборат бўлганлигини кўриш мумкин. Демак, корхона хусусий капитал таркибида ҳисбот йили охирида ҳам устав капиталининг улуши етакчи ўринни эгаллаган. Демак, таҳлил натижаларидан кўриниб турибдики, корхонада ҳисбот даврида усусий капитал ҳажми ошган. Маблағларнинг қўпайтириш манбалари таркибида фойда алоҳида ўринни эгаллайди. Фойда ҳажмининг қўпайиши энг аввало Низом жамғармасини тўлдиришга ва бошқа эҳтиёж жамғармалари яратилишга олиб келади. Лекин жамиятда хусусий капиталнинг асосий қисми тақсимланмаган фойда эмас, балки устав капиталидан иборат бўлган. Жамият бошқаруви фойда ҳажмини ошириш бўйича керакли тадбирларни амалга ошириши лозим бўлади.

Молиявий салоҳият аудитининг муҳим қисмини хусусий капиталдан самарали фойдаланганликни таҳлил қилиш эгаллайди. Хусусий капитал

самарадорлиги деганда, унинг натижавийлиги тушунилади ва кўрсаткичлар тизимида ифодаланади. Буларга хусусий капитал даромадлилиги, рентабеллиги ва айланувчанлигини киритиш мумкин. Аудит жараёнида хусусий капитал самарадорлигини таҳлил қилишда унинг айланувчанлик коэффициентларига баҳо бериш муҳим ҳисобланади. Хусусий капитални айланувчанлиги деганда уларнинг оқланувчанлик даражаси ва даври тушунилади. Айланувчанлик кўрсаткичига баҳо бериш учун коэффициентлар усулидан фойдаланилади:

1. Хусусий капиталнинг айланиш коэффициенти = Махсулотлар сотишдан соф тушум : Хусусий капитал ўртача йиллик қиймати. Ушбу коэффициент хусусий капитални бир йилда неча марта айланишини билдиради.

2. Хусусий капиталнинг айланиш куни = Хусусий капитални ўртача йиллик қиймати х Ҳисобот давр куни (360) : Махсулотлар сотишдан соф тушум. Айланиш куни, хусусий капиталнинг ҳисобот даврида бир марта айланиб чиқиши учун неча кун кетганини ифодалайди. Айланувчанлик коэффициентини таҳлил қилиш учун қуидаги 2-жадвални келтирамиз.

2-жадвал

“Эко текстил” АЖ хусусий капитали билан боғлиқ бўлган айланиш коэффициентларни таҳлили

Кўрсаткичлар	2019 йил	2020 йил	Фарқи (+,-)
1.Баланс пассив қисми жами, м.с.	11 616 909	16 627 481	+5010572
2. Хусусий капиталнинг ўртача йиллик қиймати, м.с.	4064544,5	7748868,5	+3684324
3. Махсулот сотишдан олинган соф тушум,м.с.	1034473	7011639510	+701 0605037
4.Хусусий капитални айланувчанлик коэффициенти (3:2).	0,254	904,8	+904,546
5. Хусусий капитални айланиш даври, кунда (2 x 360:3)	1414	0,398	-1413,602
6.Баланс пассиви таркибида хусусий капиталнинг улуши, % (2 x100 :1	34,99	48,60	+13,61

Манба: “Эко текстил” АЖнинг молиявий ҳисоботи маълумотлари.

2-жадвладан кўринишича, “Эко текстил” АЖ хусусий капиталнинг айланувчанлик коэффициенти йил бошида 0,254 бандни, охирида эса 904,8 бандни ташкил қилган ҳолда 904,546 коэффициентга ошган. Демак, жамият хусусий капитали соф тушум ҳажмига нисбатан 2019 йилда ўртача 0,254 марта айланган бўлса, 2020 йилда 904,8 марта айланди. Баланс пассиви таркибида хусусий капиталнинг улуши йил бошида 34,99 фоизни ташкил қилган бўлса, охирига келиб 48,60 фоиздан иборат бўлган. Корхонада хусусий капиталнинг айланиш даври йил бошида 1414 кунни, охирида 0,398 кунни ташкил қилган ҳолда 1413,602 кунга камайган. Демак, корхонада хусусий капиталнинг айланиш даври 1413,602 кунга тезлашган. Жамиятда хусусий капиталнинг ҳар бир айланишига ўртача йил бошида 1414 кун кетган бўлса, йил охирида эса

0,398 кун түгри келади. Мазкур тезлашиш бевосита жамиятда соф тушум ҳажмини ошишига боғлиқдир. Бу ҳолни ижобий деб баҳолаш мумкин.

Иқтисодчи олимлар томонидан: "Хусусий капиталнинг айланувчанлик кўрсаткичларин таҳлил қилишда бевосита уларнинг айланишига таъсир этувчи омилларнинг таъсир даражаларини ҳам аниқлаш кераклиги" тавсия қилинган [6] Корреляция усулини қўллаш асосида хусусий капитални айланиш кунини ўзгаришига таъсир қилувчи омиллар ўзгаришини бир-бири билан боғланганлигини ҳисоблаш мумкин. Бунда корреляция коэффициенти 0 га тенг бўлса, у ҳолда ўрганиладиган кўрсаткичларда ҳеч қандай боғлиқлик йўқлигини кўрсатади. Агар корреляция коэффициенти 1 га тенг бўлса, у ҳолда ўрганиладиган кўрсаткичларда боғлиқлик юқори даражада тўлиқ бўлади, яъни функционал бўлади. Корреляция коэффициенти 0,1дан 0,3 гача бўлса паст, 0,3 дан 0,5 гача бўлса ўртacha, 0,5 дан 0,7 гача бўлса сезиларли, 0,7 дан 0,9 гача бўлса юқори ва 0,9 дан 1 гача бўлса жуда юқори, яъни тўлиқ функционал ҳисобланади. Қуйидаги жадвалда маҳсулотлар сотишдан олинган соф тушум ҳажми ва хусусий капитални қиймати ўртасидаги боғланишни кўришимиз мумкин, (3-жадвал).

3 - жадвал

"Эко текстил" АЖ хусусий капиталини айланиш кунини ўзгаришига таъсир қилувчи омиллар боғлиқлигини корреляция усулида ҳисоблаш

Йиллар	Маҳсулотлар сотишдан олинган соф тушум, (м.с) X	Хусусий капиталнинг қиймати (м.с) Y	X қаторнинг квадрати X ²	Y қаторнинг квадрати Y ²	Омилларни қўпайтмаси X*Y
1	2	3	4	5	6
2019 йил 1 октябрь	10345	56108	10702	31481	58044
2020 йил 1 январь	10345	40645	10702	16520	42047
1	2	3	4	5	6
2020 йил 1 октябрь	42576	69586	18127	48422	29627
2020 йил 31 декабрь	70116	77489	49162	60045	54332
Сумма	133382	243828	88693	15647	18405

Маҳсулотлар сотишдан олинган соф тушум ва хусусий капитал қолдиги ўртасидаги корреляция коэффициентини қуйидаги формула орқали ифода этиш мумкин:

$$R_{xy} = \frac{\sum X \times Y}{\sqrt{\sum X^2 \times \sum Y^2}}$$

Мазкур формуланинг ҳисоб-китоби:
18405/(88693x 156468)= 18405/37253=0,5

Корреляция коэффициенти 0,5 дан 0,7 гача бўлса сезиларли функционал боғлиқлик бўлади.. Ҳисоб-китоб натижалари бўйича корреляция коэффициенти 0,5 бандни ташкил қилди. Демак, маҳсулотлар сотишдан олинган соф тушум ва хусусий капитал ўртасидаги боғлиқлик ўртacha даражада функционал ҳисобланади.0 Корхонада таҳлил йилларида маҳсулотлар сотишдан олинган соф тушумнинг 50 фоизи хусусий капиталнинг ҳажмига боғлик, қолган 50 фоизи эса бошқа омилларга боғлик ҳисобланади.

Демак, корхоналар молиявий барқарорлигини таъминлаш ва самарадорлик кўрсаткичларни оширишда молиявий салоҳиятга баҳо бериш асосий масалалардан бири бўлиб, у ҳамма вақт корхона раҳбари, таҳлилчилар ва аудиторларнинг эътибор марказида бўлиши лозим. Таҳлил натижаларидан қўриниб турибдикি “Эко текстил” акциядорлик жамияти хусусий капиталининг умумий ҳажми ҳисобот даврида ошган. Корхона хусусий капиталининг ошиши асосан устав капитали ҳажмини ошиши ҳисобига бўлган. Чунки, хусусий капитал биринчи марта таъсисчилар ҳисобидан ташкил топган Низом жамғармаси орқали таъминланган бўлса, кейинчалик корхона фаолияти давомида олинган фойдадан ажратмалар эвазига ошиши лозим. Аммо, хусусий капитални кўпайтириш учун, энг аввало, корхона фойдасини кўпайтириб бориш керак. Корхонанинг фойдаси ҳар қандай хўжалик фаолиятининг натижаси бўлиб қолмасдан, балки самарали фаолият натижаси ҳисобланади.

Хусусий капитал корхонанинг ўз маблағлари манбанини асосини ташкил этиб, у корхонанинг молиявий ҳолатини тавсифловчи муҳим кўрсаткичлардан бири ҳисобланади. Унинг ҳолатига қараб жами маблағлар таркибидан келиб чиқсан ҳолда корхонанин иқтисодий қарамлиги ёки мустақиллигига баҳо берилади. Шу боисдан “Эко текстил” акциядорлик жамияти хусусий капитали билан боғлик бўлган айланиш коэффициентлари таҳлил қилиниб, айланиш даврини ўзгаришига таъсир қилувчи омилларни таҳлил қилиш бўйича амалий тавсиялар берилди, маҳсулотлар сотишдан олинган соф тушум ва хусусий капитал қиймати ўртасидаги боғлиқлик корреляция усулида ҳисобланди. Демак, корхона хусусий капиталидан самарали фойдаланишни баҳолаш натижасида уларни мақсадли бошқаришни йўлга қўйиш, пул ва ликвид маблағларни айланувчанлигини тезлаштириш ҳамда молиявий барқарорлигини таъминлаш бўйича амалий тадбирларни белгилаш имкони бўлади. Зоро, молиявий салоҳият таҳлили корхонанинг молиявий мустақиллиги, барқарорлиги, кредит олишга лаёқатлигини аниқлашда аҳамиятли ҳисобланади. Корхона молиявий салоҳияти барқарорлигини таъминлаш учун эса хусусий капитал ҳажмини ошириш, ундан самарали фойдаланиш лозим. Хусусий капитални кўпайтириш учун, энг аввало, корхона фойдасини ошириб бориш керак. Корхоналарнинг жуда кўп харажатларини банклардан олинган қарз учун тўланадиган фоиз ва транспорт харажати ташкил этади. Мазкур тавсиялар корхона хусусий капитали самарадорлигини ошириш, рақобатбардошлигини таъминлаш, банкротлик ҳолатини олдини олиш,

молиявий салоҳияти ва молиявий барқарорлигини таъминлаш имконини беради.

Адабиётлар рўйхати

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Молиявий ҳисоботнинг халқаро стандартларига ўтиш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида »ги ПҚ-4611-сон қарори. 2020 йил 24 февраль.

2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ўзбекистон Республикасида аудиторлик фаолиятини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги ПҚ-3946-сон қарори, 2018 йил 19 сентябрь.

3. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг “Давлат иштирокидаги корхоналарни молиявий соғломлаштириш тизимини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 1013-сон қарори, 2018 йил 14 декабрь.

4. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг “Давлат улуши бўлган акциядорлик жамиятлари ва бошқа хўжалик юритувчи субъектлар фаолияти самарадорлигини баҳолаш мезонларини жорий этиш тўғрисида”ги 207-сон қарори, 2015 йил 28 июль.

5. Тожибоева Ш.А. Молиявий таҳлил-2. Дарслик. –Т.: Инновацион ривожланиш, 2021.

6. Рахимов М.Ю ва бошқалар. Иқтисодиёт субъектлари молиявий ҳолатининг таҳлили. Дарслик. –Т.: Иқтисод-молия, 2020.

7. Nusinov V. Estimating the Ukrainian companies' financial potential and the probability of forced / V. Nusinov, L. Burkova, N. Shura // Investment Management and Financial Innovations. – Sumy, 2020. – Vol. 17, issue N 2. – P. 26–39. – References: p. 37–39. <http://ds.knu.edu.ua/jspui/handle/123456789/2755>.

8. Tadjibayeva Sh.A. Main Aspect of the Analysis of Business Activity in The Conditions of Economic Development. Trans Asian Journal of Marketing and Management Research (TAJMMR). Vol 9, Issue 10, Oktober 2020. <https://tarj.in>. ISSN: 2279-0667. Impact Factor: SJIF 2020 = 7.209.

9. [Jo-Ann Suchard](#), [George A Shinkle](#). Innovation in newly public firms: The influence of government grants, venture capital, and private equity. JOURNAL OF MANAGEMENT, Vol. 44, No. 2, May 2019: 248-81. <https://search.informit.org/doi/abs/10.3316/agispt.20190627012941>.

**Turayev Abdurahim Nortojievich
Davlat Iqtisodiyot Universiteti
“Moliyaviy tahlil va audit” kafedrasi professori
Boltayeva Dilafza Jumaqulovna
Toshkent Davlat Iqtisodiyot Universiteti
Iqtisodiyot fakulteti 3-kurs EK-51 guruh talabasi**

Pul oqimlari to’g’risidagi hisobotni xalqaro standartlar asosida tuzishni takomillashtirish